HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ואם איתא לא לימא ליה הא בצנעה הא בפרהסיא אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשה אחת והעלה לבו טינא ובאו ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שתבעל [א]אמרו חכמים ימות ואל תבעל לו תעמוד לפניו ערומה ימות ואל תעמוד לפניו ערומה תספר עמו מאחורי הגדר ימות ולא תספר עמו מאחורי הגדר פליגי בה ר' יעקב בר אידי ור' שמואל בר נחמני חד אמר אשת איש היתה וחד אמר [ב]פנויה היתה בשלמא למאן דאמר אשת איש היתה שפיר אלא למ"ד פנויה היתה מאי כולי האי רב פפא אמר משום פגם משפחה רב אחא בריה דרב איקא אמר [ג]כדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ולינסבה מינסב לא מייתבה דעתיה כדר' יצחק דא"ר יצחק (א)מיום שחרב בית המקדש ניטלה טעם ביאה וניתנה לעוברי עבירה שנאמר [1]מים גנובים (ב)ימתקו ולחם סתרים ינעם:

הדרן עלך בן סורר ומורה

ואלו [ד]הן הנשרפין הבא על אשה ובתה ובת כהן שזנתה יש בכלל אשה ובתה בתו ובת בתו ובת בנו ובת אשתו ובת בתה ובת בנה (ג)חמותו ואם חמותו ואם חמיו: **גמ'** הבא על אשה שנשא בתה לא קתני אלא הבא על אשה ובתה מכלל דתרווייהו לאיסורא ומאן נינהו חמותו ואם חמותו וקתני יש בכלל אשה ובתה מכלל דתרווייהו כתיבי בהדיא והנך מדרשא אתיא הניחא לאביי דאמר [ה]משמעות דורשין איכא בינייהו מתניתין מני רבי עקיבא היא אלא לרבא דאמר (ד)חמותו לאחר מיתה איכא בינייהו מתניתין מני אמר לך רבא תני הבא על אשה שנשא בתה: יש בכלל אשה ובתה חמותו ואם חמותו ואם חמיו: לאביי איידי דקא בעי למיתנא אם חמיו תני נמי חמותו לרבא איידי דקא בעי למיתנא אם חמיו ואם חמותו תני נמי חמותו מנהני מילי דת"ר [2]איש אשר יקח את אשה ואת אמה אין לי אלא אשה ואמה בת אשה ובת בתה ובת בנה מנין נאמר [2]כאן זמה ונאמר להלן [3]זמה מה להלן בתה ובת בתה ובת בנה אף כאן בתה ובת בתה ובת בנה מנין לעשות זכרים כנקבות נאמר כאן זמה ונאמר להלן זמה מה להלן זכרים כנקבות אף כאן זכרים כנקבות מנין לעשות למטה כלמעלה נאמר כאן זמה ונאמר להלן זמה מה להלן למטה כלמעלה אף כאן למטה כלמעלה ומה כאן למעלה כלמטה אף להלן למעלה כלמטה [ו]אמר מר מנין לעשות זכרים כנקבות מאי זכרים כנקבות אילימא בת בנה כבת בתה בהדי הדדי קאתיאן אלא אם חמיו כאם חמותו השתא אם חמותו לא קמה לן אם חמיו מיהדר עלה

אמר

ואם איתא. דבן נח מוזהר על קדושת השם לא נימא ליה לך לשלום דמשמע דהודה לו. נהי דלהוכיחו לא היה מצווה דהוכח תוכיח את עמיתך כתיב (ויקרא יט) ולא גר תושב מיהו אודויי לדבר איסור לא לודויי: **בצנעה.** נעמן בצנעה הוה ולא היו ישראל בבית רמון שהוא משתחוה לשם וגבי קדושת השם בתוך בני ישראל כתיב [ז] ואפילו נצטוו בני נח עליה לא נצטוו לקדשו בתוך הכותים אלא בתוך ישראל: **העלה לבו טינא.** נימוק. מרוב אהבה נטמטם לבו והעלה חולי: **משום פגם.** משפחת האשה שהיו בושין בדבר: **שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות.** לעמוד בפני האנשים לתת בהם עיניהם וימסרום להם לביאה: **ולינסבה מינסב.** דאין כאן פרוצות בעריות דכולהו ליעבדן הכי ולינסבן ואין כאן עבירה אלא מצוה: **לא מיתבא דעתיה.** ולא ירפא בכך: **מיום שחרב בית המקדש.** כשל הכח מדאגות רבות ואין רוח קמה באיש להיות תאב לאשתו לפיכך ניטל טעם ביאה: **וניתן לעוברי עבירה.** שיצר הרע תוקפן ומרבה תאותן: **דכתיב ולחם סתרים ינעם.** לישנא מעליא נקט כמו כי אם הלחם אשר הוא אוכל (בראשית לט):

הדרן עלך בן סורר ומורה

אלו הן הנשרפין הבא על אשה ובתה. בגמרא מפרש לה: **ובת כהן.** כלומר וכן בת כהן שזינתה היא בשריפה אבל בועלה לאו בשריפה הוא: **יש בכלל אשה ובתה.** כלומר אשה ובתה כתיבי בהדיא כדמפרש בגמרא דהאי אשה ובתה היינו חמותו דשריפה כתיבא בה כדכתיב (ויקרא כ) [ח](כי יקח איש) את אשה ואת אמה זמה היא באש ישרפו אותו ואתהן: **ויש בכללן** כלומר מינייהו ילפינן כולהו הנך בגזירה שוה כדלקמן בברייתא: **בתו.** מאנוסתו דלאו בת אשתו דנחייב עליה משום בת אשתו דהא אנוסה לאו אשתו היא: **בת בתו ובת בנו.** שהיה לו מאנוסתו: **בת אשתו.** בין שהיא בתו בין שהיא חורגתו: **גמ' הבא על האשה שנשא בתה לא קתני.** כלומר מכדי מדקתני סיפא יש בכלל וכו' מכלל דהאי אשה ובתה בהנך דכתיבן איירי ולאו באשתו ובבת אשתו קאמר אלא בחמותו דשריפה כתיב בה והא הבא על האשה דקתני לאו באשתו הוא דא"כ הבא על האשה ואמה מבעי ליה למתניה וא"נ הך אשה אחמותו קאמר הוה ליה למתנייה הבא על האשה שנשא בתה דהיינו חמותו הא לא קתני אלא הבא על אשה ובתה מכלל דתרוייהו לאיסורא ולא הוזכרה אשתו לכאן ומאן נינהו חמותו ואם חמותו והכי קאמר הבא על אם חמותו או על בתה דהיינו חמותו וקתני יש בכלל אשה ובתה כולהו הנך אלמא הך אשה ובתה כתיבי בהדיא: **הניחא לאביי דאמר.** בפירקין (דף עו.) גבי פלוגתא דרבי ישמעאל ורבי עקיבא: **משמעות דורשין איכא בינייהו.** ומסיק למילתיה דלרבי עקיבא כתיבא בהדיא אם חמותו מתניתין מני ר"ע היא: **אלא לרבא דאמר.** בין לרבי ישמעאל בין לרבי עקיבא לא כתיבא אלא בחמותו שבא עליה לאחר מיתת אשתו פליגי מתניתין מני: **אמר לך רבא תני על אשה שנשא בתה.** דהיינו חמותו דכתיבא בהדיא [ט](איש כי יקח) את אשה דהיינו אשתו ואת אמה דהיינו חמותו: **יש בכלל אשה ובתה וכו'.** קתני נמי חמותו ומילתא דתמיה היא דההוא לאו מדרשא אתא וקתני בהדייהו: **לאביי.** דאמר חמותו ואמה כתיבן בהדיא איידי דתנא בהאי כללא אם חמיו דאתיא מדרשא נקט אגב ריהטא חמותו ואם חמותו: **אין לי אלא אשה ואמה.** דהיינו חמותו: **נאמר כאן.** בשריפה זמה היא: **ונאמר.** באזהרת בתה ובת בתה ובת בנה [ויקרא יח] שארה הנה זמה היא: **אף כאן.** לענין עונש שריפה בתה ובת בתה ובת בנה בהאי דינא דהאי קרא: **מנין לעשות זכרים כנקבות.** לקמן מפרש: **מנין לעשות למטה כלמעלה.** לקמן [ע"ב] נמי מפרש: **ומה כאן למעלה כלמטה אף להלן למעלה כלמטה.** לקמן [שם] מפרש: **בהדי הדדי אתיין.** הא רבינהו לתרוייהו בגזרה שוה דאתיא זמה זמה: **אלא אם חמיו כאם חמותו.** השתא אם חמותו אכתי לא קמה לן עדיין לא העמידה על בוריה בשריפה מן התורה דהא האי תנא לפום ריהטא שמעינן ליה דהאי אשה דקרא היינו אשתו ואפי' למאן דאמר אם חמותו כתיבא לאו ממשמעותא דאת אשה ואמה נפקא ליה אלא ממשמעותא דאותו ואתהן: **אם חמיו קא מהדר עלה.** מחזר עליה להביאה לתורת אם חמותו דקאמר זכרים כנקבות הא אכתי לא אשמעינן תנא אם חמותו:

אמר

ואם איתא לא לימא ליה. לא היה לו להודות לדבר איסור דא"ל לך לשלום ש"מ אין בן נח מצווה על קידוש השם ומשני הא בצנעה הא בפרהסיא נעמן בצנעה הוה דלא היו ישראל בבית רמון וגבי קדוש השם בתוך בני ישראל כתיב ואפילו למאן דאמר בצנעא נמי יהרג ואל יעבור הני מילי ישראל אבל כותי לא ולעולם אימא לך דבן נח מצווה על קדוש השם כגון פרהסיא ולמסקנא זו לא איפשטא בעיין ולשון מאי הוי עלה משמע דמסקנא דפשיטות היא ונראה יותר כספרים דגרסינן ואם איתא לימא ליה הא בצנעא הא בפרהסיא וקא פשיט דלא מפקיד מדאמר ליה סתם לך לשלום:

הדרן עלך בן סורר ומורה

ומאי נינהו חמותו ואם חמותו. הוה מצי למימר בתה ובת בתה אלא הני נקט דכתיב בהו שריפה בהדיא:

מנין

מסורת הש"ס

א) [עי' תוספות ב"ב יב. ד"ה אטו], ב) [נדרים לא:], ג) [ירו' ל"ג חמותו וכו'], ד) [לקמן עו:], ה) [שם], ו) צ"ל למטה כלמעלה. מהרש"א חש"ל רש"ש, ז) [ויקרא כב], ח) [צ"ל ואיש אשר יקח],

◆

תורה אור השלם

1. מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם: משלי ט יז
2. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ זִמָּה הִוא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֶן וְלֹא תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם: ויקרא כ יד
3. עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֵּה אֶת בַּת בְּנָהּ וְאֶת בַּת בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שַׁאֲרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא: ויקרא יח יז

עין משפט נר מצוה

סב א ב ג מיי' פ"ה מהלכות יסודי התורה הלכה ט ועיין בב"י י"ד סימן קנז:

א ד מיי' פ"א מהלכות אסורי ביאה הלכה ה [והל' ו] ופט"ו מהלכות סנהדרין הלכה יא סמג עשין קיב: